

Dominik Woźniak
AGH w Krakowie
Biblioteka Główna
dominik.wozniak@bg.agh.edu.pl

Biblioteka Centralna Uniwersytetu Karola w Pradze — wrażenia z pobytu w ramach programu Erasmus+

Słowa kluczowe: Erasmus+, Uniwersytet Karola w Pradze

Praga to jedna z najpiękniejszych stolic Europy i największe miasto Republiki Czeskiej. To także siedziba najstarszego środkowoeuropejskiego uniwersytetu, jakim jest Uniwersytet Karola. Jako uczestnik programu Erasmus+ dla pracowników niedydaktycznych w roku akademickim 2014/2015 wybrałem to miejsce na cel swojej podróży.

Uniwersytet Karola założony w 1348 r. przez Karola IV Luksemburskiego jest dziś największą uczelnią publiczną Czech. Na początku kształcił na czterech wydziałach: Sztuk Wyzwolonych, Teologiczny, Prawa i Medycyny. Dziś na 17 wydziałach i w kilku międzywydziałowych instytutach studiuje ponad 50 tys. studentów, zatrudnionych jest ponad 8 tys. pracowników, w tym ponad 4 tys. pracowników naukowych. Uczelnia zapewnia kształcenie w zakresie niemal wszystkich dziedzin nauki: medycyny, matematyki, fizyki, pedagogiki, ekonomii, historii, filologii, ochrony środowiska a także prawa, sztuki, sportu, nauk przyrodniczych, humanistycznych i społecznych. Budynek dzisiejszych wydziałów, instytutów i innych jednostek uczelni rozsiępane są po całym mieście, znajdują się także poza Pragą — w Pilźnie i Hradec Králové.

Program mojego pobytu w Pradze obejmował odwiedziny w Bibliotece Centralnej Uniwersytetu Karola oraz kilku wybranych bibliotekach wydziałowych.

Il. 1. Gmach Uniwersytetu Karola w Pradze przy ulicy Ovocný trh.
Fot. Autor tekstu.

Il. 2. Tablica upamiętniająca powstanie Uniwersytetu Karola.
Fot. Autor tekstu.

Na Uniwersytecie Karola realizacja usług bibliotecznych odbywa się poprzez zdecentralizowany system bibliotek, których budynki znajdują się w różnych częściach miasta podobnie jak budynki innych jednostek uczelni. Każdy wydział ma własną bibliotekę, czasem jest ich kilka, a ich kierownicy podlegają bezpośrednio dziekanom wydziałów. Mniejsze lub większe (zarówno jeśli chodzi o liczbę zbiorów, jak i liczbę pracowników) biblioteki wydziałowe mają swoje siedziby w budynkach należących do uczelni lub wynajmowanych od innych podmiotów.

The screenshot shows the 'Centrální katalog Univerzity Karlovy v Praze' website. At the top left is the university's seal and the text 'CKS01'. The main header contains the title 'Centrální katalog Univerzity Karlovy v Praze'. Below this is a navigation bar with links: 'Login CU user', 'Login external user', 'End Session', 'Preferences', 'Databases', 'Feedback', 'Help', 'Search', 'Results List', 'Previous Searches', and 'My e-Shelf'. A secondary navigation bar offers search options: 'Basic Search', 'Integrated Search', 'Multi-base Search', 'Advanced Search', and 'CCL'. The 'Basic Search' section is active, displaying a search form with the following fields: 'Words from any field' (with a search box), 'Author', 'Year', 'ISBN/ISSN/ISMN', 'Title words', 'Publisher', 'Subject (keywords)', 'Words adjacent?' (with radio buttons for 'No' and 'Yes'), and 'Base to search' (set to 'Central catalog CU'). 'Go' and 'Clear' buttons are at the bottom left of the form.

II. 3. Katalog on-line bibliotek uniwersytetu.

Źródło: Biblioteka Centralna Uniwersytetu Karola w Pradze [on-line]. [Dostęp 2.06.2015].

Dostępny w: http://ckis.cuni.cz/F/KB7TN9NG61GGPFY9UR23RBS7VACNJPPJGD4424QRDSG5S882IB-43948?RN=65978287&pds_handle=GUEST&CON_LNG=ENG.

Mimo że każda z bibliotek ma własne regulaminy, merytoryczny nadzór sprawuje nad nimi Biblioteka Centralna. W niedalekiej przyszłości planuje się ujednoczyć zasady udostępniania zbiorów oraz opracować jednolite regulaminy. Wszystkie biblioteki mają jeden wspólny katalog on-line i pracują w jednym systemie komputerowym — ALEPH. W tym systemie tworzy się również konta biblioteczne dla studentów. System rejestracji użytkowników nie działa w sposób centralny, konta czytelnicze są tworzone lokalnie na wydziałach. Jeśli ktoś jest zainteresowany korzystaniem z usług konkretnej biblioteki, musi udać się na miejsce, aby aktywować konto i podpisać deklarację, w której akceptuje warunki korzystania z biblioteki.

Tematyka zbiorów odpowiada profilowi kształcenia na uniwersytecie. Biblioteki uniwersyteckie udostępniają około 1 260 000 tytułów książek i około 101 000 tytułów czasopism. Oprócz tradycyjnych zbiorów oferują 212 000 e-booków i wiele różnego rodzaju e-źródeł. E-źródła są finansowane w 44% z budżetu bibliotek, a w 56% z grantów (głównie uczelnianych). Z elektronicznych źródeł wiedzy, w tym z e-czasopism, można korzystać za pośrednictwem dedykowanego portalu (Portál elektronicznych zdrojů Univerzity Karlovy) dostępnego w dwóch wersjach językowych: czeskiej i angielskiej. Korzysta się z nich na terminalach na terenie uczelni lub zdalnie, spoza uczelni, po spełnieniu wymagań określonych na stronie portalu.

Biblioteki obsługują około 83 000 aktywnych użytkowników (to więcej niż liczba studentów, jednak wlicza się tu również użytkowników spoza uczelni), zatrudniają 214 pełnoetatowych bibliotekarzy i kilku bibliotekarzy w niepełnym wymiarze czasu pracy. Łącznie czytelnie bibliotek wydziałowych oferują 2273 miejsca do studiowania w ciszy, w niektórych dostępne są również pomieszczenia do pracy w grupach. Ze zbiorów poszczególnych bibliotek można korzystać na zasadach określonych w ich regulaminach, zazwyczaj nie ma dodatkowych warunków wobec użytkowników spoza uczelni.

E-learning | Vzdělávání | Katalog | Zdroje (PEZ) | Repozitář | RIVRUV | Open Access | Intranet | Hledání osob

KNIHOVNA
UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

Úvod • Knihovna UK • Aplikace, služby • Dokumenty • Kontakty

AKTUALITY

Aktuality EIZ EU-aktuality Vzdělávání Všechny kategorie

VEŘEJNÁ DISKUSE: TRANSATLANTICKÉ OBCHODNÍ A INVESTIČNÍ PARTNERSTVÍ
Evropská komisařka pro obchod, Cecilia Malmströmová, v rámci své návštěvy České republiky vystoupí také na veřejné diskusi o aktuálně...

ROYAL SOCIETY OF CHEMISTRY - NOVÝ ZDROJ NA UK
Royal Society of Chemistry Databáze periodik z oblasti chemie vydávaných nakladatelstvím Royal Society of Chemistry. Přístup ke kolekci...

EVROPSKÝ PROGRAM PRO MIGRACI
Evropský parlament a Evropská rada dospěly po nedávných tragédiích ve Středozezemním moři k politické shodě, že je třeba...

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND A EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ - 2,7 MILIARDY EUR NA PODPORU VZDĚLÁVÁNÍ A VÝZKUMU V ČESKÉ REPUBLICE
Evropská komise schválila český operační program „Výzkum, vývoj a vzdělávání“ zaměřený na provádění Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského...

EVROPSKÁ KOMISE INVESTUJE V ČR PŘES DVĚ MILIARDY EUR NA PODPORU ZAMĚSTNANOSTI A SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

KOMISE PŘEDSTAVILA 16 OPATŘENÍ K VYTVOŘENÍ JEDNOTNÉHO DIGITÁLNÍHO TRHU V EVROPĚ
Evropská komise 6.května

EVROPA - 70 LET V MÍRU A PROSPERITĚ?
Dne 5. května se pod záštitou předsedy vlády ČR Bohuslava Sobotky u příležitosti Dne Evropy

Il. 4. Strona główna Biblioteki Centralnej
Źródło: Biblioteka Centralna Uniwersytetu Karola w Pradze [on-line]. [Dostęp 2.06.2015].
Dostępny w: <http://knihovna.cuni.cz/>.

Biblioteka Centralna powstała w 1991 r. i początkowo znajdowała się na najstarszej praskiej ulicy — Celetnej. Obecnie zajmuje dwa pomieszczenia w kamienicy przy ulicy Revoluční 26, w której mieści się także jedna ze szkół podstawowych.

Il. 5. Budynek szkoły podstawowej, w którym na pierwszym piętrze mieści się Biblioteka Centralna.
Fot. Autor tekstu.

Biblioteka Centralna nie jest typową biblioteką — jest to raczej centrum merytorycznego nadzoru, współpracy i wsparcia dla bibliotek wydziałowych, choć te nie podlegają jej formalnie.

Do zadań Biblioteki Centralnej należy: organizowanie dostępu do multidyscyplinarnych (bibliograficznych, faktograficznych i pełnotekstowych) e-źródeł dla całej społeczności uniwersytetu (z czym wiążą się negocjacje cen i warunków użytkowania z dostawcami oraz przeprowadzanie przetargów na zakup tych źródeł), administrowanie portalem e-źródeł i e-czasopism oraz zapewnianie wsparcia informatycznego dla bibliotek wydziałowych w zakresie zdalnego dostępu do danych, pozyskiwanie grantów z Ministerstwa Edukacji oraz Ministerstwa Kultury, generowanie statystyk bibliotecznych, digitalizacja i zarządzanie Cyfrowym Repozytorium Uniwersytetu Karola w Pradze, katalogowanie zbiorów, zarządzanie platformą moodle (szkolenia) oraz wdrażanie systemu Discovery (inteligentne multiwyszukiwanie i penetrowanie zasobów e-źródeł). Do jej zadań należy także rejestracja publikacji pracowników uniwersytetu i współpraca z innymi jednostkami w narodowym programie oceny wyników naukowych Uniwersytetu Karola. Biblioteka organizuje także spotkania edukacyjne i seminaria. Ponadto dyrektor Biblioteki Centralnej bierze udział w pracach Stowarzyszenia Bibliotek Czeskich Uniwersytetów (Association of Libraries of Czech Universities) oraz kilku innych grup roboczych.

PEZ >

Charles University E-resources Portal

e-Resources e-Journals e-Books Articles

Searching of electronical resources:

Insert name of a resource:

Search

Advanced searching

e-resources by: alphabetical | institutions | domains | trials | free

ELSEVIER EBSCO PROQUEST OVIDSP

Hot Articles in: All Subjects May 2015 ?

SECI, Ba and leadership: a unified model of dynamic knowledge creation
Nonaka, Ikujiro; Long range planning (2000)

Congruence effects in sponsorship: The Mediating Role of Sponsor Credibility and Consumer Attributions of Sponsor Motive
Rifon, Nora J.; Journal of advertising (2004)

II. 6. Portal dostępu do e-źródeł

Źródło: Biblioteka Centralna Uniwersytetu Karola w Pradze [on-line]. [Dostęp 2.06.2015].

Dostępny w: <http://pez.cuni.cz/>.

Il. 7. Strona główna repozytorium.

Źródło: Biblioteka Centralna Uniwersytetu Karola w Pradze [on-line]. [Dostęp 2.06.2015].

Dostępny w:

http://digitool.is.cuni.cz/R/CEUNNC3EMRS6GKEYBR8E47XPR6B9GUAIGN6T3E2FYSNIMJBEY6-00837?RN=81578549&pds_handle=GUEST.

Wspomniane wyżej Cyfrowe Repozytorium Uniwersytetu Karola zawiera: mapy, starodruki, rękopisy, rozprawy akademickie oraz inne dokumenty i wytwory pracy umysłowej pracowników i studentów uczelni. Repozytorium funkcjonuje w systemie DigiTool firmy ExLibris. Zdigitalizowane zbiory są zapisywane w różnych formatach. Uniwersytet przechowuje te dokumenty zgodnie z przepisami prawa krajowego i międzynarodowego, w szczególności sposób dbając o ochronę praw autorów zgromadzonych dokumentów. Część dokumentów jest udostępniana w ramach Open Access.

Biblioteka zatrudnia ponad 30 pracowników. Są to głównie bibliotekarze, ale również informatycy. Większość z nich ma ukończone studia kwalifikujące ich do pracy w zawodzie. Oprócz głównego biura biblioteka ma dwa inne oddziały: Centrum Informacji i Dokumentacji Europejskiej (EDIS) oraz Archiwum i Depozytorium w Lešeticach (miejscowość nieopodal Pragi).

W EDIS zatrudnione są dwie osoby. Gromadzą one i archiwizują informacje na temat działalności Unii Europejskiej (normy i akty prawne, rozporządzenia itp.) oraz prowadzą kursy dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Kursy noszą nazwę: „Seniorzy i społeczeństwo informacyjne”, „Seniorzy a zdrowie psychiczne”, „Historia I wojny światowej”, „Historia teatru”. EDIS powołano do życia po wstąpieniu Czech do Unii Europejskiej, jednak dziś nie pełni już tak istotnej roli jak w tamtym czasie. Funkcjonuje jednak dalej, będąc głównie archiwum oraz prowadząc popularne wśród starszych ludzi kursy. Zorganizowano tam również wypożyczalnię międzybiblioteczną.

Z kolei Archiwum i Depozytorium w Lešeticach przechowuje około 380 000 książek i czasopism pochodzących z byłego Instytutu Marksizmu i Leninizmu. Zbiory można wypożyczać, jednak realizacja zamówień z powodu oddalenia od Pragi odbywa się średnio raz w miesiącu. Główną działalnością archiwum jest retrospektywne katalogowanie zbiorów i pozyskiwanie funduszy na ich konserwację.

Opisany system bibliotek wydziałowych Uniwersytetu Karola może wydawać się chaotyczny, jednak wynika to z decentralizacji i ze specyfiki samej uczelni. Niektóre wydziały mieszczą się w wielu budynkach, a to pociągnęło za sobą podział bibliotek na mniejsze i wzrost ich liczby. Część bibliotekarzy popiera pomysł tworzenia głównych bibliotek tam, gdzie na jednym wydziale jest kilka mniejszych i dublują one swoje zbiory. Podobnie jest z bibliotekami wydziałów, które kształcą w podobnym zakresie, a każda z osobna gromadzi swoje zbiory, w ten sposób niepotrzebnie wydając pieniądze. Niestety pomysł budowy jednej biblioteki głównej dla np. dwóch wydziałów został bezterminowo odsunięty. Na razie jest to jedynie idea i marzenie kiełkujące w głowach kilku bibliotekarzy.

Bez wątpienia był to wyjazd ciekawy i dający nowe spojrzenie na pracę bibliotekarza. Podczas pobytu na szkoleniu doświadczyłem życzliwości i zaangażowania ze strony osób szkolących mnie a także uczyniłem kolejny krok w poszerzaniu swojej wiedzy i pogłębieniu doświadczenia zawodowego.